

POLITIET
KRIPOS

VOLDTEKTSSITUASJONEN I NORGE 2018

Kripos
Taktisk etterforskningsavdeling
Voldtektssesksjonen

September 2019

FORORD

Regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2019–2022 fokuserer blant annet på målrettet forebyggende innsats og fremhever behovet for mer kunnskap og kompetanse på dette alvorlige kriminalitetsområdet. Større kunnskap om gjerningspersonene og omstendighetene rundt voldtektene øker sjansene for å lykkes med forebyggende tiltak.

Voldtektssituasjonen 2018 viser at en betydelig andel av anmeldte voldtekter fortsatt skjer i forbindelse med fest. Videre har det vært en markant økning av voldtekter begått over internett mot barn under 14 år. Det er ingen tvil om at det kreves betydelig innsats på disse områdene for å forhindre at barn og unge utsettes for seksuelle overgrep.

Kripos har en sentral rolle som kompetansesenter og nasjonalt bistandsorgan. Med den årlige analysen av voldtektssituasjonen bidrar Kripos til økt kunnskap om anmeldte voldtekter og er en av premissleverandørene for det nasjonale forebyggende arbeidet på dette området.

Kripos, september 2019

Ketil Haukaas
sjefen for Kripos

Forord	3
Hovedfunn.....	5
Sammendrag	6
1 Bakgrunn og kildegrunnlag.....	7
1.1 Bakgrunn og oppbygning	7
1.2 Kildegrunnlag	7
1.3 Kategorier	8
1.4 Voldtekt av barn under 14 år	9
2 Voldtekter anmeldt i 2018.....	10
2.1 Antallet voldtektsanmeldelser	10
2.2 Voldtektskategorier	13
3 De anmeldte.....	17
3.1 Kjønn.....	17
3.2 Alder.....	17
3.3 Andre seksual- og voldslovbrudd	17
3.4 Personer anmeldt for voldtekt begått over internett	18
3.5 Statsborgerskap og fødeland.....	18
4 De fornærmede	20
4.1 Kjønn.....	20
4.2 Alder.....	20
4.3 Fornærmede i saker som gjelder voldtekt begått over internett.....	20
4.4 Statsborgerskap og fødeland.....	20
Referanser	22
Vedlegg: Bestemmelser om voldtekt i kapittel 26 i straffeloven 2005	23

HOVEDFUNN

UTVIKLINGEN I ANTALLET VOLDTEKTSANMELDELSER

- Det totale antallet voldtektsanmeldelser økte med 15 prosent fra 2017 til 2018.
- Antallet anmeldelser av seksuell omgang med og voldtekt av barn under 14 år økte med 13 prosent fra 2017 til 2018 og har økt med 74 prosent siden 2014.
- Antallet anmeldelser av voldtekt av personer over 14 år gikk opp med åtte prosent fra 2017 til 2018 og har økt med 45 prosent siden 2014.
- Antallet anmeldte voldtekter over internett har økt markant det siste året, fra 20 til 173 saker. Av de 28 registrerte anmeldte i disse sakene var åtte mindreårige på gjerningstidspunktet.
- Antallet mannlige fornærmede økte fra 180 i 2017 til 317 i 2018, en økning på 76 prosent. De fleste mannlige fornærmede er under 14 år (72 prosent), og mange av dem har blitt utsatt for voldtekt over internett (40 prosent).

ANMELDTE VOLDTEKTER AV PERSONER OVER 14 ÅR

- Festrelaterte voldtekter utgjorde også i 2018 den største kategorien, med 42 prosent.
- 30 prosent av voldtektene som ble anmeldt i 2018, ble anmeldt over et år etter at voldtekten hadde funnet sted.

ANMELDTE VOLDTEKTER AV BARN UNDER 14 ÅR

- Ved 34 prosent av voldtektene var det en familierelasjon mellom den anmeldte og barnet. I 56 prosent av disse sakene ble far, stefar eller fosterfar anmeldt.
- I 2018 rammet voldtekter over internett nesten utelukkende barn under 14 år. De 28 personene som ble anmeldt for å ha begått voldtekt over internett, var per 31.12.2018 til sammen registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i 1725 seksuallovbruddssaker. Tre av de anmeldte sto imidlertid bak over 1500 av disse seksuallovbruddssakene.

SAMMENDRAG

I 2018 ble det anmeldt 2263 voldtekter, som utgjør 27 prosent av alle de registrerte seksuallovbruddene. Antallet voldtektsanmeldelser økte i 2018, både når det gjaldt saker med fornærmede over og under 14 år. Dette føyer seg inn i en generell utvikling, med en betydelig økning av anmeldte voldtekter de siste fem årene. Likevel er det fortsatt grunn til å tro at kun et mindretall av det reelle antallet overgrep blir anmeldt. Seksuallovbrudd er et kriminalitetsområde med store mørketall. Muligheten og tilbøyeligheten til å anmelde påvirkes av flere faktorer, som for eksempel den fornærmedes alder og kjønn, og relasjonen mellom overgriperen og den fornærmede.

Forklaringen på denne store økningen i antallet anmeldelser er sammensatt. Trolig er de tre viktigste grunnene økt anmeldelsestilbøyelighet, at politiet i større grad avdekker saker som før ikke ble kjent, og en reell økning i voldtekter begått over internett.

Når det gjelder anmeldelser av voldtekt av personer over 14 år, ser vi at fordelingen mellom de ulike voldtektskategoriene er relativt uendret fra tidligere år. Også i år er kategorien for festrelaterte voldtekter den største, med en andel på 42 prosent. Andelen overfalls-voldtekter er den laveste noensinne.

I anmeldelsene av voldtekt av barn under 14 år ser vi at i de aller fleste sakene kjenner barnet den anmeldte, ofte gjennom en familierelasjon. Andelen saker der den anmeldte er ukjent for barnet og/eller politiet, er imidlertid betydelig større enn i fjor. Årsaken til dette er blant annet at andelen internettsaker er markant høyere enn i 2017, og at den anmeldte i disse sakene er/var ukjent for barnet og/eller for politiet. I de 173 sakene som gjelder voldtekt over internett, er det registrert 28 anmeldte, hvorav nesten alle ble anmeldt for voldtekt av barn under 14 år, noen nede i 9–10-årsalderen. Tallene illustrerer nok en gang det vi har sett mange ganger tidligere: Personer med en seksuell interesse for barn kan begå overgrep mot titalls- eller hundretalls barn på forholdsvis kort tid ved hjelp av internett.

Kripos rettet i 2017 et søkelys på et økende antall mindreårige som anmeldes for voldtekt, gjennom utgivelsen av rapporten *Mindreårige anmeldt for voldtekt i 2016*.¹

I årets rapport ser vi at nær én av fem av de anmeldte var under 18 år på gjerningstidspunktet. Åtte av de 28 personene som ble anmeldt for voldtekt over internett, var under 18 år. Disse åtte var per 31.12.2018 registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i 140 seksuallovbruddssaker, mot tilsammen 74 unike fornærmede. Én av de unge anmeldte sto bak over 100 av sakene.

Rapporten viser at det fremdeles er en stor overvekt av jenter og kvinner som anmelder voldtekt. I år ser vi imidlertid en betydelig økning i andelen gutter og menn blant de fornærmede: 14 prosent i 2018 mot 9 prosent i 2017. I de 173 sakene som gjaldt voldtekt over internett, var 83 prosent av de fornærmede gutter. I flere saker ser politiet at unge gutter kan være sårbare for personer som utgir seg for å være en annen enn den de er, og forledes og trues til å utføre seksuelle handlinger med seg selv foran et webkamera.

¹ Kripos. 2017.

1 BAKGRUNN OG KILDEGRUNNLAG

1.1 Bakgrunn og oppbygning

For årene 2011–2015 og 2017 utarbeidet Kripas en årlig rapport som omhandler omstendigheter rundt voldtekter i Norge det foregående året. *Voldtektssituasjonen 2018* er bygget på samme mal som tidligere års rapporter og er et resultat av Kripas' gjennomgang av anmeldte voldtektssaker gjennom året.

I det følgende presenterer vi kildegrunnlaget for rapporten og definerer de ulike voldtektskategoriene som er anvendt. Kapittel 2 omhandler voldtektene som ble anmeldt i 2018, og fordelingen av anmeldelsene i de ulike voldtektskategoriene. Voldtekt av barn under 14 år behandles isolert. I kapittel 3 og 4 ser vi nærmere på ulike variabler knyttet til de anmeldte og de fornærmede.

Rapporten omhandler kun anmeldte voldtekter. Seksuallovbrudd er et kriminalitetsområde med store mørketall; kun et mindretall av det reelle antallet overgrep blir anmeldt.² Funnene i rapporten er dermed ikke nødvendigvis representative for overgrep som ikke blir kjent for politiet. Muligheten og tilbøyeligheten til å anmelde påvirkes av flere faktorer, som for eksempel den utsattes alder og kjønn, og relasjonen mellom utøver og utsatt.³

1.2 Kildegrunnlag

Rapporten bygger på informasjon hentet fra politiets elektroniske straffesaksjournal (STRASAK) og Kripas eget saksutvalg.

STRASAK

Deler av rapporten er utelukkende bygget på informasjon fra STRASAK. Fra STRASAK har vi blant annet hentet ut informasjon om antallet anmeldte voldtekter, samt informasjon som gjelder ulike variabler knyttet til de anmeldte og fornærmede.

Det er anmeldelsestidspunktet, og ikke gjerningstidspunktet, som danner grunnlaget for tallmaterialet i rapporten. Dette innebærer at det kun er tall for voldtekter som ble anmeldt i 2018, som er inkludert i rapporten, uavhengig av tidspunktet for hendelsen. Også voldtekter begått i utlandet som ble anmeldt i Norge i 2018, er inkludert.

Alle anmeldelser som politiet mottar, registreres i STRASAK på den straffesakskoden som politiet på registreringstidspunktet anser som den mest nærliggende, basert på den da tilgjengelige informasjonen i saken. Etter hvert som saken etterforskes, kan straffesakskoden endres. En tidligere mottatt voldtektsanmeldelse kan derfor kodes om til en mindre alvorlig straffesakskode på et senere tidspunkt, og omvendt. Tallmaterialet for denne rapporten er antallet saker kodet som voldtekt per 31.12.2018.

STRASAK er et straffesaksregister. Det er ikke bygget for statistiske formål. Dette setter begrensninger når en skal redegjøre for utviklingen innen kriminalitetsområdet voldtekt, og for straffesaksbehandlingen av sakene. Et eksempel på dette er at det ikke finnes en egen straffesakskode for ”kvalifisert seksuell handling”. Dermed er det vanskelig å si noe om i hvilken grad utvidelsen av voldtektsbestemmelsen har påvirket antallet voldtektsanmeldelser. Et annet eksempel er at det til enhver tid vil være en feilmargin knyttet til opplysningene i STRASAK, grunnet menneskelige feil under registreringen av den enkelte sak i distriktene.

² Thoresen og Hjemdal. 2014.

³ Alaggia, Collin-Vézina og Lateef. 2017.

Kripos' saksutvalg (kategoriserte saker)

Kripos saksutvalg består i årets rapport av 99 prosent av de anmeldte sakene per 31.12.2018, fordelt på ulike voldtekstskategorier.⁴ Voldtekstskategoriene sier noe om omstendighetene rundt voldtektene. Kategoriseringen av de anmeldte voldtektene har blitt foretatt av Kripos og er basert på opplysninger fra fornærmedes forklaring. Det finnes ikke egne koder i STRASAK for disse kategoriene.

20–30 prosent av tidligere års anmeldelser har ikke blitt kategorisert, fordi man ikke har kategorisert anmeldelser som har blitt omkodet til voldtekt i løpet av året. Årets rapport er dermed med større grad av sikkerhet representativ for voldtektene som ble anmeldt i 2018.

1.3 Kategorier

Voldtekstskategoriene i årets rapport er identiske med kategoriene i *Voldtekstssituasjonen 2017*. Siden innføringen av straffeloven av 2015 har seksuell omgang⁵ og kvalifiserte seksuelle handlinger⁶ med barn under 14 år vært å anse som voldtekt. I likhet med fjorårets rapport er sakene som gjelder voldtekt av barn under 14 år, behandlet isolert for lettere å kunne sammenlikne fordelingen av anmeldelser i kategorier med tidligere års rapporter. De eksisterende voldtekstskategoriene er heller ikke egnet til å beskrive voldtekter av barn under 14 år.

4 2252 av 2263 saker. Elleve saker kunne ikke kategoriseres på grunn av manglende informasjon.

5 Seksuell omgang omfatter i all hovedsak samleie, samleielignende forhold, masturbasjon, suging og slikking av kjønnsorganer samt innføring av finger eller fingre i skjeden eller rektum. Det kan også under visse omstendigheter foreligge seksuell omgang selv om det ikke føres noen finger inn i skjeden. Det anses også som voldtekt å få barnet til å utføre seksuell omgang med seg selv. Kilde: Møtningsdal.2010. Se også dom fra Norges Høyesterett: HR-2017-968-A av 16. mai 2017 som gjelder lovanvendelsen seksuell omgang og seksuell handling.

6 Kvalifiserte seksuelle handlinger er et nytt rettslig begrep som rammer de mest alvorlige seksuelle handlingene, hvor det kan være vanskelig å trekke grensen mellom seksuell handling og omgang. Se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009), s. 244.

De gjeldende kategoriene i årets rapport kan beskrives som følger:

Festrelatert voldtekt: skjer typisk i forbindelse med fest eller uteliv. Både de fornærmede og gjerningspersonene er som regel unge, og overgrepene skjer ofte etter at det er etablert en viss kontakt. Et typisk trekk er at begge parter har konsumert betydelige mengder alkohol.

Sårbarhetsvoldtekt: kjennetegnes ved at de fornærmede ofte lever et liv i ensomhet, og at de er temmelig isolert fra samfunnet. De befinner seg i en sårbar situasjon, noe som gjør dem spesielt utsatt for gjentatte overgrep. Prostituerte, rusmisbrukere og personer som oppholder seg i trygdeboliger eller institusjoner, er spesielt utsatt.

Overfallsvoldtekt: Voldtekter der offer og gjerningspersonen ikke kjenner hverandre forut for overgrepet, og der handlingen begås uten eller med kortvarig foranledning. Voldtekten skjer oftest på offentlig sted, men kan også skje på et testested, i en leilighetsoppgang eller i en bil. Gjerningspersonen pasifiserer ofte offeret ved bruk av vold eller trusler.

Relasjonsvoldtekt: Voldtekter der den fornærmede og gjerningspersonen er eller har vært ektefeller, samboere eller kjærester. Hendelsen kan være enkeltstående, eller parforholdet kan ha vært preget av vold, trusler og seksuelle krenkelser over lengre tid. I de tilfeller der en relasjonsvoldtekt skjer i sammenheng med fest, er saken kodet som relasjonsvoldtekt.

Bekjentskapsvoldtekt: Anmeldte og fornærmede har møttes minst én gang og hatt noe kontakt før situasjonen der voldtekten skjer. Dersom en voldtekt mellom bekjente skjer i festsammenheng, kategoriseres saken som festrelatert.

Voldtekt over internett: Voldtekten skjer over internett, uten fysisk kontakt mellom overgriperen og den

fornærmede. Voldtekt over internett av personer over 14 år innebærer at gjerningspersonen truer noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv. Voldtekt over internett av barn under 14 år innebærer typisk at gjerningspersonen får barnet til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.⁷

Voldtekt i familien: Voldtekter der overgriperen og den fornærmede lever i et familieforhold, men uten å være eller ha vært kjærester, samboere eller ektefeller. Kategorien inkluderer også ikke-biologiske familieforhold.

Voldtekter som ikke faller inn under noen av kategoriene ovenfor, plasseres i kategorien ”annet”.

1.4 Voldtekt av barn under 14 år

Alle voldtekter der fornærmede var under 14 år på gjerningstidspunktet, har blitt analysert separat, uavhengig av om saken kunne passe i noen av de øvrige kategoriene. I disse sakene har vi kategorisert relasjonen mellom den fornærmede og den anmeldte. Vi har i tillegg undersøkt om voldtektene er begått over internett eller ikke.

⁷ Se fotnote 3 og 4.

2 VOLDTEKTER ANMELDT I 2018

2.1 Antallet voldtektsanmeldelser

Endringen i voldtektsbestemmelsen som trådte i kraft 1. oktober 2015, medførte enkelte problemstillinger ved sammenligning av antallet anmeldelser før og etter. Vi sikter her først og fremst til at voldtektsbestemmelsen ble utvidet til både å omfatte handlinger som tidligere ble ansett som seksuell omgang med barn under 14 år,

og handlinger som nå omtales som *kvalifisert seksuell handling med barn*.⁸

I det følgende vil vi kommentere utviklingen i det totale antallet voldtektsanmeldelser og antallet voldtektsanmeldelser som gjelder fornærmede over og under 14 år.

Figur 1: Voldtektsanmeldelser registrert i STRASAK, fordelt på straffesakskoder. Tallene i parentes viser fordelingen av saker der fornærmede er henholdsvis over eller under 14 år.

Straffesakskode/år	2014	2015	2016	2017	2018
1401 Voldtekt (§ 192, 1. og 2. ledd)	1073	1013	429	239	217
1413 Forsøk på voldtekt (§ 192, JF, § 49)	85	59	18	5	5
1420 Voldtekt (§ 192, 3. ledd)	41	51	19	11	22
1423 Grovt uaktsom voldtekt (§ 192, 4. ledd)	24	19	7	2	0
1451 Voldtekt uten samleie		21	177	191	254
1452 Voldtekt til samleie		179	896	1032	1129
1453 Grov voldtekt		3	32	32	24
1454 Grov uaktsom voldtekt		1	23	16	12
1455 Voldtekt forsøk		21	86	97	92
Totalt (Antall saker med fornærmede hhv. over/under 14 år)	1223 (1162/61)	1367 (1280/87)	1687 (1600/87)	1625 (1558/67)	1755 (1687/68)
1460 Voldtekt av barn under 14 år		32	191	257	391
1461 Voldtekt til samleie av barn under 14 år		8	46	72	64
1462 Grov voldtekt av barn under 14 år			15	10	49
1463 Forsøk på voldtekt av barn under 14 år		1	2	4	4
		41	254	343	508
Totalsum	1223	1408	1941	1968	2263

Rød skrift: Gjerningsdato før lovendring 1. oktober 2015, gjelder både barn og voksne.

Grønn skrift: Gjerningsdato etter lovendring 1. oktober 2015, gjelder fornærmede over 14 år.

Blå skrift: Gjerningsdato etter lovendring 1. oktober 2015, gjelder fornærmede under 14 år.

8 Kvalifiserte seksuelle handlinger skal ramme de mest alvorlige handlingene, hvor det kan være vanskelig å trekke grensen mellom seksuell handling og omgang. Se Ot.prp.nr. 22 (2008-2009), s. 244.

Figur 2: Voldtektsanmeldelser fordelt på fornærmedes alder, uavhengig av straffesakskode. For å få det hele bildet hva gjelder utviklingen av antallet saker med de alvorligste overgrepene mot barn under 14 år, må man også ta hensyn til saker kodet som seksuell omgang (se avsnitt 2.1.3).

	2014	2015	2016	2017	2018
Voldtekt av barn under 14 år	61	128	341	410	576
Voldtekt av person over 14 år	1162	1280	1600	1558	1687

2.1.1 Antall voldtektsanmeldelser totalt

Figur 1 viser utviklingen i det totale antallet voldtektsanmeldelser. I 2018 ble det anmeldt 2263 voldtekter, en økning på 15 prosent fra 2017. Vi ser altså igjen en reell økning i anmeldelser etter kun én prosent økning fra 2016 til 2017. Figur 1 viser en økning av voldtektsanmeldelser på 85 prosent de siste fem årene, men denne økningen er delvis et resultat av utvidelsen av voldtektsbestemmelsen.

I 2018 ble det totalt anmeldt 8393 seksuallovbrudd, og voldtektsanmeldelser utgjør 27 prosent av disse. Voldtekt av barn under 14 år utgjør 25 prosent av det totale antallet voldtektsanmeldelser.

2.1.2 Fornærmede over 14 år

I 2018 ble det anmeldt 1687 voldtekter av personer over 14 år, 129 flere saker enn i 2017. Antallet er det høyeste noensinne og utgjør en økning på åtte prosent fra 2017 og 45 prosent fra 2014.

Årsaken til de høye anmeldelsestallene de siste årene er sannsynligvis sammensatt, men økt anmeldelsestilbøyelighet er en av faktorene. Figur 3 støtter dette – vi ser en økning både i antallet og andelen saker som ble anmeldt mer enn et år etter at voldtekten fant sted. Nærmere 30 prosent av voldtektene som ble anmeldt i 2018, oppgis å ha funnet sted minst et år tidligere.

Figur 3. Prosentandel av voldtektsanmeldelsene i 2014, 2016 og 2018 som ble inngitt mer enn et år etter oppgitt gjerningstidspunkt.

År/saker	Voldtektsanmeldelser	Voldtekter anmeldt over et år etter gjerningstidspunktet	Prosentandel
2014	1223	226	19 %
2016	1941	471	24 %
2018	2263	633	28 %

2.1.3 Fornærmede under 14 år

I 2018 ble det anmeldt 576 voldtekter av barn under 14 år. For å presentere utviklingen av de alvorligste overgrepene mot barn over tid er det nødvendig å ta hensyn til både saker som etter gammel straffelov gjelder seksuell omgang, og saker som etter ny straffelov gjelder voldtekt. Dette siden alle lovbruddene som tidligere var å regne som seksuell omgang, anses som voldtekt siden innføringen av den nye straffeloven. Det er med andre ord snakk om like handlinger som rammes av forskjellige straffebud, avhengig av gjerningsdatoen.

Figur 4: Antall anmeldelser av seksuell omgang med barn eller voldtekt av barn under 14 år i STRASAK i perioden 2014–2018. Raden "Voldtekt av barn under 14 år" er hentet fra figur 2 og inkluderer alle voldtekter av barn under 14 år uavhengig av straffesakskode.

	2014	2015	2016	2017	2018
Seksuell omgang med barn under 14 år	342	358	308	307	290
Seksuell omgang med barn under 10 år	160	169	153	146	111
Voldtekt av barn under 14 år	61	128	341	410	576
Totalt	563	655	802	863	977

Figur 4 viser at det har vært en 13 prosents økning i anmeldelser av seksuell omgang / voldtekt fra 2017 til 2018, og en 74 prosents økning fra 2014 til 2018. Det har over tid vært en markant økning i anmeldelser av de alvorligste seksuallovbruddene mot barn.

2.1.4 Mulige årsaker til økningen i antallet anmeldelser

På grunn av endringene i voldtektsbestemmelsen er det ikke mulig å gi en enkel presentasjon av utviklingen i voldtektsanmeldelser de siste årene. Det fremgår imidlertid av figurene ovenfor at det har vært en betydelig økning i voldtektsanmeldelser generelt de siste fem årene. Økningen av voldtekter av barn under 14 år er særlig markant, med en økning på 74 prosent siden 2014.

Utviklingen i antallet anmeldte voldtekter kan påvirkes av flere faktorer, og åpenhet om seksuelle overgrep i samfunnet generelt er en av de viktigste. Trolig påvirker åpenhet ikke bare sannsynligheten for at fornærmede anmelder tilfellet, men også for at venner og familie tar signaler på alvor og anmelder på vegne av den fornærmede, eller støtter et ønske om å anmelde.

Økt anmeldelsestilbøyelighet kan også skyldes økte forventninger til at politiet tar kriminalitetstypen på alvor. Seksuallovbrudd har i de senere år vært en prioritert sakstype for politiet,⁹ og dette har blitt

tydelig kommunisert til samfunnet. Samtidig utfordres politiet av den store økningen i seksuallovbrudd, og det har vært rettet stor oppmerksomhet mot lang saksbehandlingstid, hyppige henleggelse og mangler i etterforskningen.¹⁰

En annen viktig årsak til økningen er trolig at politiet har blitt bedre til å avdekke seksuallovbrudd. Ved hjelp av elektroniske spor har politiet identifisert flere saker som ellers trolig aldri ville blitt oppdaget. Sakene som avdekkes, gjelder primært voldtekt av barn som er dokumentert og delt på bilde eller video. Flere politidistrikter har etablert team som jobber målrettet med sakskomplekser om seksuell utnyttning av barn over internett.

Med unntak av saker som gjelder voldtekt over internett, ser vi ingen spesiell grunn som taler for at økningen i anmeldte voldtekter skyldes en *reell* økning av voldtekter. Det er mer nærliggende å anta at anmeldelsestilbøyeligheten har økt. Når det gjelder voldtekter over internett, skyldes trolig deler av økningen at politiet avdekker flere saker, som beskrevet ovenfor. I tillegg har det sannsynligvis vært en reell økning av denne typen saker de siste årene, parallelt med at barn har stadig bedre tilgang til digitale enheter og arenaer.

Blant gjerningspersonene som begår seksuallovbrudd over internett, er det enkelte som begår svært mange

9 Riksadvokaten. 2019.

10 Riksadvokaten. 2017. Justis- og beredskapsdepartementet. 2019.

Figur 5: Kategoriserte voldtektsanmeldelser der fornærmede var over 14 i perioden 2013–2018 i antall og prosentandel.

Kategori/år	2013		2014		2015		2017		2018	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Festrelatert voldtekt	281	38,4 %	399	47,5 %	422	39,0 %	580	44,1 %	707	42,3 %
Overfallsvoldtekt	87	11,9 %	93	11,1 %	97	9,0 %	69	5,3 %	82	4,9 %
Relasjonsvoldtekt	151	20,6 %	139	16,5 %	198	18,3 %	194	14,8 %	290	17,3 %
Sårbarhetsvoldtekt	89	12,2 %	84	10,0 %	144	13,3 %	73	5,6 %	79	4,7 %
Bekjentskapsvoldtekt							275	20,9 %	389	23,3 %
Voldtekt i familien (forn. over 14 år)							17	1,3 %	22	1,3 %
Voldtekt over internett							6	0,5 %	1	0,1 %
Annet	124	16,9 %	125	14,90 %	220	20,4 %	100	7,6 %	103	6,2 %
Totalt	735	100 %	840	100 %	1081	100 %	1314	100 %	1673	100 %

overgrep, inkludert handlinger som defineres som voldtekt. Antallet voldtekter over internett et gitt år kan dermed påvirkes betydelig av sakskomplekset til bare én eller to gjerningspersoner det året. Dette er nærmere kommentert i punkt 3.4.

2.2 Voldtektskategorier

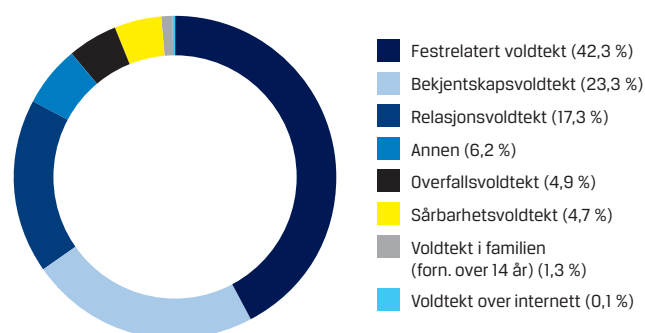
Det ble anmeldt 2263 voldtekter i 2018. Kripos' saksutvalg inkluderer 2252 (99 prosent) av disse og omfatter voldtekter av personer både over og under 14 år. I 1673 saker var fornærmede over 14, mens 579 anmeldelser gjelder tilfeller der fornærmede var under 14 år.¹¹

2.2.1 Voldtekter av personer over 14 år

Figur 5 og 6 viser fordelingen av kategoriserte voldtektsanmeldelser der fornærmede er over 14 år, i perioden 2013–2018.¹² I motsetning til tidligere år er nesten

¹¹ Tallene 1673 og 579 fra Kripos' saksutvalg samsvarer ikke med tallene presentert i figur 2 fra STRASAK (1687 og 576). Dette skyldes saker uten identifisert fornærmet hvor man ved saksgjennomgangen ved Kripos har funnet sannsynlig at den fornærmede var under 14 år. Dette fanges ikke opp av STRASAK.

¹² Kripos har ikke utarbeidet noen rapport for 2016.

Figur 6 Voldtektsanmeldelser i 2018 der fornærmede var over 14 år, etter kategori (n=1673).

samlige voldtektsanmeldelser kategorisert i 2018. Dette medfører at en sammenlikning av *antallet* saker i de ulike kategoriene mellom 2018 og foregående år ikke er hensiktsmessig. Til tross for at nesten alle anmeldte saker er kategorisert, noe som medvirker til at antallet saker i hver kategori har økt, ser vi at *fordelingen* mellom kategoriene i stor grad er uendret fra fjorårets rapport.

Når det gjelder voldtekt over internett, er det kun registrert én slik sak med fornærmet over 14 år. Vi skal

imidlertid se at denne typen saker med fornærmet under 14 år økte markant fra 2017 til 2018.

Festrelaterte voldtekter

I 2018 ble det anmeldt 707 festrelaterte voldtekter, noe som utgjør 42 prosent av alle voldtekter av personer over 14 år. Denne andelen samsvarer med tidligere rapporter, der denne kategorien har ligget i størrelsesordenen 38–48 prosent. Voldtekt i forbindelse med fest er fortsatt et betydelig problem i det norske samfunnet. Ved festrelaterte voldtekter er den fornærmede ofte forberuset til å motsette seg handlingen. I mange av sakene er både den anmeldte og den fornærmede unge, ofte i alderen 16–22 år.

Bekjentskapsvoldtekter

I vår analyse av tallene for 2018 opererer vi for andre gang med kategorien ”bekjentskapsvoldtekter”. Vi ser at denne andelen øker noe, og at den utgjør nesten en fjerdedel av alle voldtektene. Denne kategorien omfatter mange typer relasjoner, fra perifere bekjenskaper til langvarige vennskap. I noen saker ser vi at den anmeldte og den fornærmede kom i kontakt med hverandre via sosiale medier. Kategorien omfatter mange av sakene som i tidligere års rapporter ble kategorisert som ”annet”.

Relasjonsvoldtekter

Andelen relasjonsvoldtekter har gått opp noe fra forrige års rapport, men er fremdeles på omtrent samme nivå

som tidligere år. Vold og voldtekt i parforhold er et kriminalitetsområde som trolig har store mørketall, blant annet fordi mange frykter konsekvensene av å politianmelde en partner eller tidligere partner.

Sårbarhetsvoldtekter

Andelen anmeldte sårbarhetsvoldtekter i 2018 er 4,7 prosent, noe som utgjør den laveste andelen noen gang. Den lave andelen i årene etter lovendringen i 2015 skyldes sannsynligvis at noen av voldtektene som tidligere ble kategorisert som sårbarhetsvoldtekter, nå kategoriseres som ”voldtekt i familien”.

Overfallsvoldtekter

I likhet med sårbarhetsvoldtekter er andelen overfallsvoldtekter i 2018 den laveste noen gang. I 2013 utgjorde denne kategorien nesten 12 prosent. Det er grunn til å tro at anmeldelsestilbøyeligheten i denne typen saker er høyere enn i voldtekter med en forutgående relasjon mellom gjerningspersonen og den fornærmede, men også her ser man i enkelte tilfeller at den fornærmede vegrer seg for å anmelde, og at det derfor kan ta lang tid mellom voldtekten og anmeldelsen til politiet. Så selv om anmeldelsestilbøyeligheten trolig er høyere ved overfallsvoldtekter, må man regne med mørketall også i denne kategorien.

I 20 av de 82 anmeldelsene kategorisert som overfallsvoldtekter er det registrert en mistenkt/siktet/domfelt. I de øvrige sakene er gjerningspersonen ukjent.

Voldtekt i familien (fornærmede over 14 år)

Kategorien "voldtekter i familieforhold av personer over 14 år" ble introdusert etter lovendringen i 2015. Kategorien utgjør kun 1,3 prosent, men må sees i sammenheng med kategorien "relasjonsvoldtekt" og kapitlet om voldtekter av barn under 14 år. Der fremkommer det at 34 prosent av de fornærmede under 14 år har blitt utsatt for voldtekt av en person de var i familie med.

Voldtekt over internett

Kun én av de anmeldte voldtektene av person over 14 år ble begått over internett. Dette i kontrast til saker med barn under 14 år, der hele 172 anmeldelser gjelder voldtekt begått over internett.¹³ I 2017 ble det anmeldt seks voldtekter over internett av personer over 14 år.

Kategorien "annet"

Saker som ikke lar seg plassere i de øvrige kategoriene, blir kategorisert som "annet". Andelen voldtekter kategorisert som "annet" har gått betydelig ned siden lovendringen. Dette var et av formålene med å opprette nye voldtektskategorier etter at lovendringen fant sted. I noen av sakene kategorisert som "annet" skjedde voldtekten under et av de første fysiske møtene etter at kontakten ble etablert på internett.

2.2.2 Voldtekter av barn under 14 år

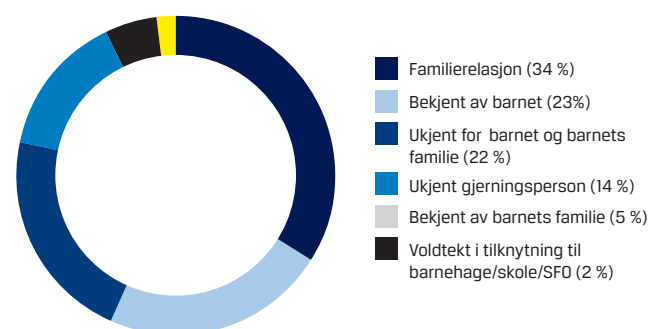
Av de 2252 sakene i Kripos' saksutvalg gjaldt 579 voldtekt av barn under 14 år. I disse sakene har vi særlig sett nærmere på relasjonen mellom den anmeldte og den fornærmede. Figur 7 viser fordelingen av relasjonstyper, mens figur 8 spesifiserer relasjonene som omfattes av typen "familierelasjon". I de følgende avsnittene er relasjonen mellom den anmeldte og den fornærmede delt inn i tre overordnede relasjonstyper, avhengig av om den anmeldte var ukjent for barnet og/eller for politiet, om det var en familierelasjon mellom den anmeldte og den fornærmede, eller om de hadde

en annen bekjentskapsrelasjon. I tillegg til disse tre relasjonstypene gjaldt to prosent av sakene voldtekt i tilknytning til barnehage/skole/SFO. I disse sakene kan det være uklart hvem mistanken er rettet mot, men anmeldelsen gjelder barn som har blitt eller kan ha blitt utsatt for overgrep av noen som har tilgang til barnet gjennom barnehage/skole/SFO.

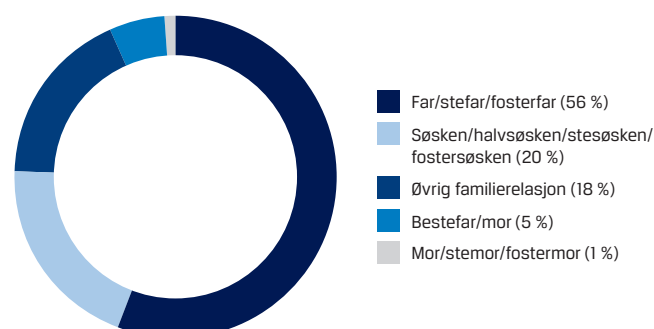
Bekjentskapsrelasjon

Figur 7 viser at barnet hadde en eller annen type relasjon til den anmeldte i de aller fleste sakene. Når det gjelder bekjentskapsrelasjoner, har vi skilt mellom saker hvor den anmeldte kjente barnet selv, og saker

Figur 7. Voldtektssaker der fornærmede er under 14 år, fordelt på relasjonstyper (n=579).

Figur 8. Voldtektssaker der fornærmede er under 14 år, og i familierelasjon med den anmeldte, fordelt på relasjonstyper (n=197).

¹³ Se punkt 3.4 for en nærmere redegjørelse om disse sakene.

hvor han/hun kjente noen i barnets familie. I 23 prosent av sakene var den anmeldte en bekjent av barnet. (Begrepet *bekjent* favner her bredt, ved at det også kan omfatte kjærestereelasjoner.) I fem prosent av sakene var imidlertid den anmeldte en bekjent av barnets familie, ofte en venn av foreldrene eller andre familiemedlemmer.

Ukjent for barnet eller for politiet

Når det gjelder relasjonene ”ukjent for barnet og barnets familie” og ”ukjent gjerningsperson”, ser vi noen klare endringer fra 2017. For det første har andelen saker med gjerningsperson som var ukjent for barnet og barnets familie, gått opp fra syv prosent i 2017 til 22 prosent i 2018. I disse sakene mistenker politiet en navngitt person som var ukjent både for barnet og barnets familie forut for det anmeldte overgrepet.

For det andre har saker med ukjent gjerningsperson gått opp, fra syv prosent i 2017 til 14 prosent i 2018. Dette er saker der det ikke fremgår en navngitt mistenkt i anmeldelsen, og politiets etterforskning har heller ikke rettet mistanke mot noen gjerningsperson i saken (ofte skyldes dette at Kripos henter informasjon om sakene på et tidlig tidspunkt i etterforskningsfasen). Saker med ukjent gjerningsperson omfatter også tilfeller der barnet var svært ungt, eller hadde funksjonsnedsettelse,

slik at det ikke klarte å formidle klart hvem som hadde begått overgrepet.

I begge kategorier finner man tilfeller av at barnet har blitt kontaktet av en opprinnelig ukjent person gjennom sosiale medier.

Familierelasjon

Figur 7 viser at i 34 prosent av sakene i 2018, mot 45 prosent i 2017, var den anmeldte i en familierelasjon med barnet. Figur 8 viser denne relasjonen på et mer detaljert nivå. I 56 prosent av disse sakene var den anmeldte fornærmedes far (77 saker), stefar (30 saker) eller fosterfar (tre saker).

3 DE ANMELDTE

For de 2263 voldtektsanmeldelsene i 2018 er det registrert 1807 unike gjerningspersoner, hvorav 113 er anmeldt for flere voldtekter i 2018. For 342 av de 2263 anmeldelsene (15 prosent) er det ikke registrert noen gjerningsperson.

3.1 Kjønn

Blant de 1807 unike anmeldte i 2018 var 1766 (98 prosent) menn/gutter og 41 (2 prosent) kvinner/jenter. I sakene med kvinnelige anmeldte gjaldt de fleste sakene voldtekt av barn under 14 år, festrelatert voldtekt og bekjenskapsvoldtekt. Forskning på kvinner som begår seksuelle overgrep, indikerer at disse ofte begår det seksuelle overgrepet sammen med en mann.¹⁴ I 17 av de 41 sakene med kvinnelig anmeldt var det oppgitt en mann som gjerningsperson sammen med kvinnen, og i kun én sak var det to kvinnelige anmeldte.

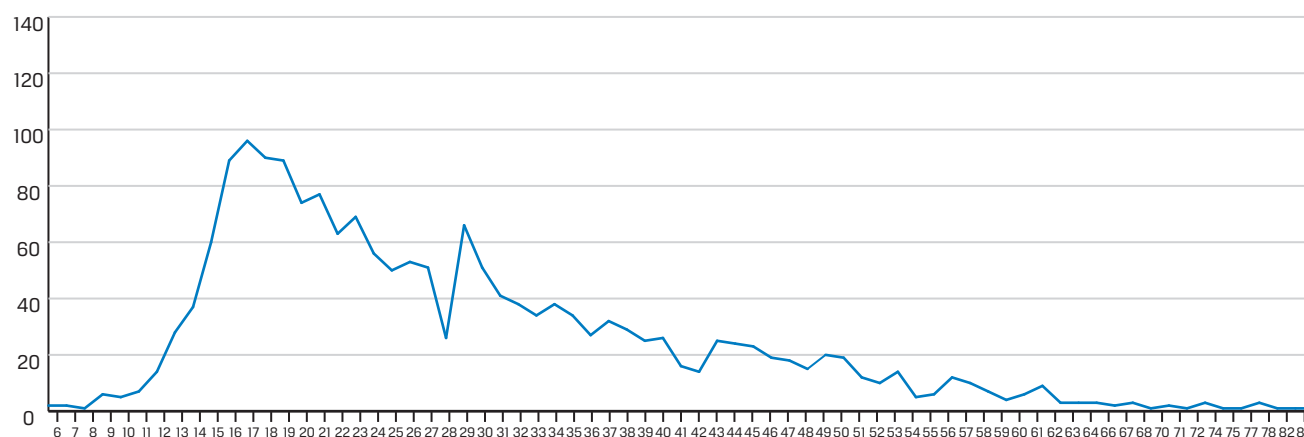
3.2 Alder

Figur 9 viser aldersfordelingen på de som ble anmeldt for voldtekt i 2018. I en stor andel av sakene ser vi at den anmeldte var mellom 15 og 25 år gammel på gjerningstidspunktet. 350 anmeldte var under 18 år (19 prosent).

3.3 Andre seksual- og voldslovbrudd

Av de 1807 registrerte gjerningspersonene hadde 30 prosent aldri vært anmeldt til politiet tidligere, mens 70 prosent var registrert som mistenkt, siktet eller domfelt fra før. Figur 10 på neste side viser hvilken annen type kriminalitet disse hadde vært anmeldt for per 31.12.2018. Figuren viser at hele 37 prosent hadde vært anmeldt for vold. 27 prosent hadde vært anmeldt i en annen sedelighetssak enn voldtektssaken i 2018.¹⁶

Figur 9: Antall anmeldte i voldtektssaker i 2018 fordelt på alder.¹⁵ (N=1807).

¹⁴ Se Cortoni og Gannon. 2016. *Female sexual offenders: An overview*.

¹⁵ I tilfellene der samme gjerningsperson har mer enn én sak, er saken med yngst alder på gjerningstidspunktet beholdt.

¹⁶ Dette innebærer ikke nødvendigvis at den anmeldte er anmeldt for å ha begått flere adskilte overgrep. Ett og samme overgrep kan for eksempel kodes som både incest og voldtekt.

Figur 10: Anmeldeshistorikk for personer anmeldt for voldtekt i 2018.

Kriminalitetstype	Antall	Prosent
Vold	672	37
Annen	668	37
Trafikk	603	33
Ikke tidligere anmeldt	544	30
Sedelighet	489	27
Vinning	483	27
Narkotika	426	24
Skadeverk	287	16
Økonomi	151	8
Undersøkelsessak	124	7
Miljø	24	1
Arbeidsmiljø	2	0

3.4 Personer anmeldt for voldtekt begått over internett

Det er anmeldt 173 voldtekter som har blitt begått over internett. Antallet er betydelig høyere enn tidligere år, men reflekterer likevel ikke det totale antallet anmeldte seksuallovbrudd begått over internett. De mest alvorlige overgrepene registreres som voldtekt, mens svært mange overgrep på internett rammes av andre straffebud i seksuallovbruddskapittelet.

Til sammen er det registrert 28 gjerningspersoner i disse sakene, alle menn. 14 ble anmeldt for voldtekt over internett utelukkende mot jenter, fem ble anmeldt for voldtekt over internett utelukkende mot gutter, mens to ble anmeldt for voldtekt av barn av begge kjønn. I sakene til de øvrige syv anmeldte var det ikke registrert noen fornærmet.

Anmeldeshistorikken til de 28 anmeldte viser at de har blitt registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i 1725 seksuallovbruddssaker med til sammen 857 unike fornærmede.¹⁷ Imidlertid sto kun tre av gjernings-

personene bak over 1500 av disse sakene. 14 av de anmeldte var registrert med mellom fem og 27 saker hver. Internettsakene med mange fornærmede i 2018 involverte primært gjerningspersoner som forledet og i visse tilfeller truet barn til å overføre filmer der de utføre seksuelle handlinger med seg selv. Enkelte av sakene med mange fornærmede gjaldt direkteoverførte bestillingsovergrep der gjerningspersonene betalte for filmer av overgrep mot barn begått i utlandet.

Av de 28 anmeldte var åtte under 18 år på gjernings-tidspunktet. Disse åtte var registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i til sammen 140 seksuallovbrudds-saker, mot tilsammen 74 unike fornærmede. Det var imidlertid én av de unge anmeldte som sto bak over 100 av sakene. Den yngste av de mindreårige anmeldte var 14 år gammel på det tidligste gjerningstidspunktet.

I 9 av de 173 sakene er det ikke registrert noen gjerningsperson. Dette kan skyldes at etterforskningen ennå ikke har identifisert gjerningspersonen.

Samlet sett viser funnene at noen av gjerningspersonene som begår voldtekt over internett, rammer svært mange fornærmede. Majoriteten av gjerningspersonene begår voldtekt av jenter, men likevel er 84 prosent av de fornærmede gutter. Dette skyldes at gjerningspersonene som begår overgrep mot gutter, rammer langt flere enn gjerningspersonene som utelukkende begår overgrep mot jenter. Dette er i overensstemmelse med studier som viser at seksuell interesse for gutter er en av flere risikofaktorer for gjentakelse av seksuallovbrudd.¹⁸

3.5 Statsborgerskap og fødeland

I figur 11 og 12 er anmeldtes statsborgerskap og fødeland kategorisert etter kontinent.¹⁹ 82 prosent av de

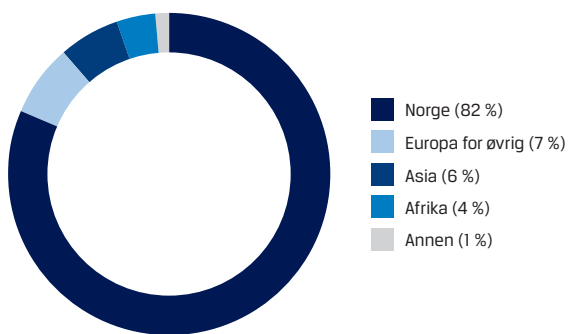
¹⁸ Helmus, Hanson og Babchishin. 2016.

¹⁹ Statsborgerskap og fødeland med en svært liten andel anmeldte er samlet i kategorien "annet". Tyrkia er kategorisert som Asia.

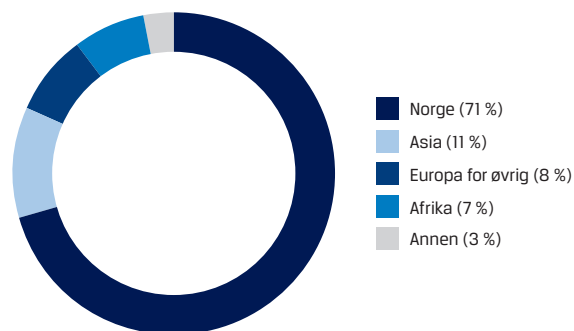
¹⁷ STRASAK per 25. april 2018.

Figur 11: Anmeldte fordelt på statsborgerskap. N=1807.

Figur 12: Anmeldte fordelt på fødeland. N=1807.

anmeldte er norske statsborgere, og 71 prosent er født i Norge. Fordelingen på statsborgerskap og fødeland er tilnærmet uendret fra 2017, dog med en noe høyere andel norske statsborgere og personer født i Norge.

I figur 12 ser vi at 21 prosent av de anmeldte er født utenfor Europa. Dette kan indikere en overrepresentasjon i forhold til befolkningen for øvrig. I vurderingen av om det foreligger en overrepresentasjon, må man

imidlertid ta hensyn til at det blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er en større andel unge enn i den øvrige befolkningen. Dette siden unge menn i alle befolkningsgrupper er den gruppen hvor størst andel begår kriminalitet.

Statistisk sentralbyrå (SSB) ga i 2017 ut rapporten *Kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*.²⁰ I rapporten sammenliknes kriminalitet begått av personer fra tre befolkningsgrupper: innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen. Da de så på seksuallovbrudd spesielt, fant SSB at forskjellene mellom befolkningsgruppene var mindre enn for de fleste andre lovbruddstyper. Når man tok hensyn til alder og kjønn, var det en liten overrepresentasjon av innvandrere sammenliknet med den øvrige befolkningen, og ingen forskjell mellom norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen.

SSBs datagrunnlag skiller seg fra Kriplos' utvalg blant annet ved at de baserer seg på status som antatt gjerningsperson for et oppklart lovbrudd etter endt politietterforskning og forut for en eventuell domstolsbehandling. Kriplos' materiale inkluderer mistenkte og siktede på et tidlig stadium i etterforskningen av en sak. I tillegg inkluderer Kriplos' materiale også personer som ikke er bosatt i Norge, for eksempel tilreisende som blir anmeldt for en voldtekt begått i Norge. SSBs materiale inkluderer kun personer bosatt i Norge med norsk fødselsnummer.²¹

²⁰ Andersen, Holtmark og Mohn. 2017.

²¹ Kriplos' materiale inkluderer dessuten et fåtall saker begått i utlandet og anmeldt i Norge, hvorav 11 saker hadde en registrert gjerningsperson som ikke var født i Norge.

4 DE FORNÆRMEDE

For de 2263 voldtektsanmeldelsene i 2018 er det registrert 2268 fornærmede, hvorav 2191 er unike. 70 av de 2191 er registrert som fornærmet i mer enn én voldtektsanmeldelse, og fem av disse er registrert som fornærmet i mer enn to saker. 41 saker inneholder mer enn én fornærmet.

4.1 Kjønn

Av de 2191 fornærmede var 86 prosent (1874) jenter/kvinner og 14 prosent (317) gutter/menn. Antallet mannlige fornærmede økte fra 180 i 2017 til 317 i 2018, en økning på 76 prosent. Økningen skyldes blant annet saker som gjelder voldtekt over internett. 127 (40 prosent) av fornærmede gutter/menn i saker som ble anmeldt i 2018, hadde blitt utsatt for voldtekt over internett.

Det økte antallet gutter/menn tilsier ikke nødvendigvis at anmeldelsestilbøyeligheten i denne gruppen har økt, siden det er politiet som avdekker de fleste fornærmede i internettsakene, på bakgrunn av én eller et fåtall anmeldelser mot en gjerningsperson. Eksempelvis har politiet i to seksuallovbruddssaker med to ulike gjerningspersoner identifisert over 700 fornærmede, hvorav kun fire selv hadde kontaktet politiet.²²

Blant fornærmede gutter/menn var 243 (77 prosent) mindreårige på gjerningstidspunktet. 227 (72 prosent) var under 14 år på gjerningstidspunktet.

Det er store mørketall for seksuelle overgrep både blant utsatte gutter og jenter. Forskning har vist at gutter i enda mindre grad enn jenter forteller om at de er utsatt for seksuelle overgrep.²³

22 Kripos. 2019.

23 Alaggia, Collin-Vézina og Lateef. 2017.

4.2 Alder

Figur 13 viser aldersfordelingen på de fornærmede.²⁴ I en stor andel av sakene var den fornærmede mellom 13 og 21 år gammel, og mange fornærmede i internett-sakene i 2018 var 13 år gamle. Denne formen for overgrep rammer imidlertid også yngre barn, og i materialet finner vi fornærmede på ni år.

4.3 Fornærmede i saker som gjelder voldtekt begått over internett

I de 173 sakene hvor voldtekten har blitt begått over internett, er det registrert 151 unike fornærmede. I 22 av sakene er det ikke registrert en fornærmet, noe som kan skyldes at man i etterforskningen av en sak har funnet bilde eller videomateriale av et barn som ikke har blitt identifisert. I de 173 sakene var 84 prosent av de fornærmede gutter, mens 16 prosent var jenter.

4.4 Statsborgerskap og fødeland

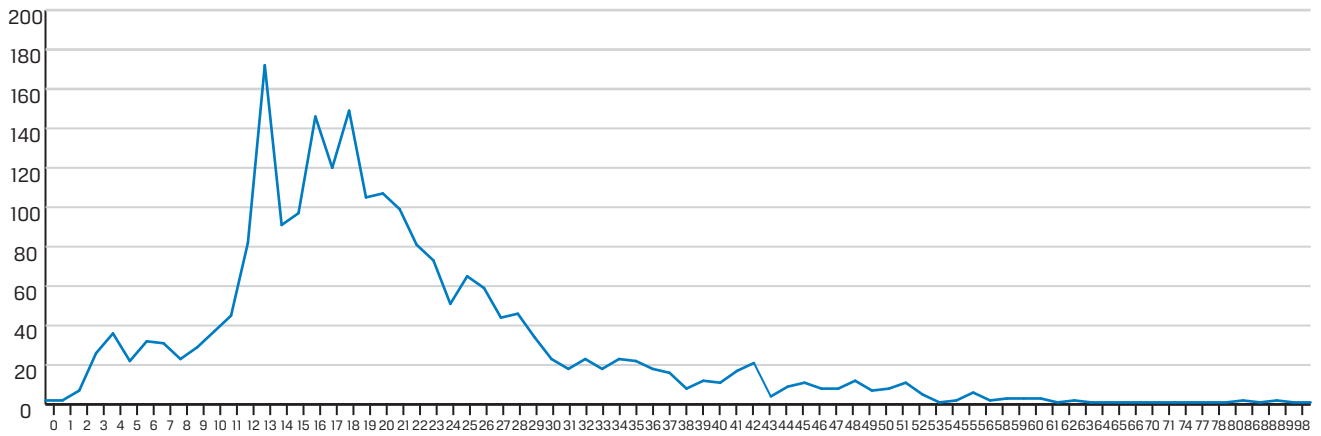
Figur 14 og 15 viser fornærmedes statsborgerskap og fødeland, fordelt på kontinent. Figurene viser at 91 prosent av de fornærmede hadde norsk statsborgerskap, mens 86 prosent av de fornærmede var født i Norge. Fordelingen på statsborgerskap og fødeland er tilnærmet uendret fra 2017.

24 Aldersfordelingen er ikke basert på unike personer. Det vil si at i de tilfellene hvor en person er registrert som fornærmet flere ganger, telles vedkommendes alder på gjerningstidspunktet også flere ganger. Det finnes flere feilkilder knyttet til registreringen av fornærmedes alder. Det forekommer feilkodinger, og i en del saker er det knyttet usikkerhet til når overgrepene startet. Særlig gjelder dette sakene med de aller yngste fornærmede.

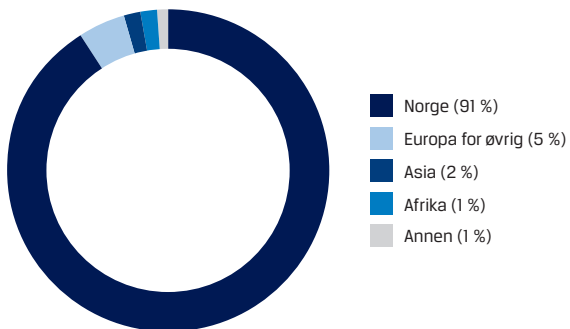

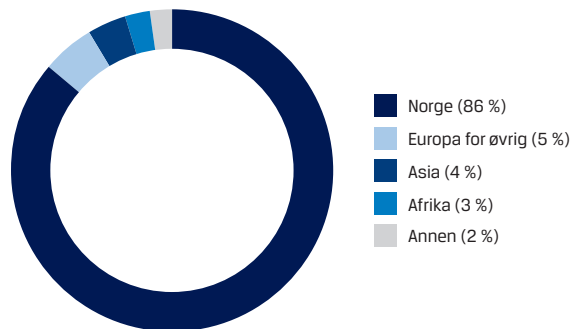
Figur 13: Fornærmede i voldtektssaker i 2018 fordelt på alder (N=2265).

Figur 14: Fornærmede fordelt på statsborgerskap. N=2191.

Figur 15: Fornærmede fordelt på fødeland. N=2191.

REFERANSER

Alaggia, Collin-Vézina og Lateef, R. 2017. Facilitators and barriers to child sexual abuse (CSA) disclosures: A research update (2000–2016). *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(2), 260-283.

Andersen, Holtsmark og Mohn. 2017. *Kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. En analyse av registerdata for perioden 1992–2015.*

Cortoni og Gannon. 2016. Female sexual offenders: An overview. I Phenix og Hoberman. (Red.), *Sexual offending* (s. 213–224). New York: Springer.

Helmus, Hanson og Babchishin. 2016. Base rates for sexual recidivism after controlling for Static-99/R. I Phenix og Hoberman. (Red.), *Sexual offending* (s. 457–470). New York: Springer.

Justis- og beredskapsdepartementet. 2019. *Rapport om saksflyt i saker om overgrep mot barn.*

Kripos. 2017. *Mindreårige anmeldt for voldtekt i 2016.*

Kripos. 2018. *Voldtektssituasjonen 2017.*

Kripos. 2019. *Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett.*

Matningsdal. 2017. *Norsk spesiell strafferett.*

Riksadvokaten. 2019. Rundskriv nr. 1/2019. *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2019 – politiet og statsadvokatene.*

Riksadvokaten. 2017. Riksadvokatens skriftserie 1/2017. *Statsadvokatenes kvalitetsundersøkelse 2016 – voldtekt og mishandling av nærstående.*

Thoresen og Hjemdal. 2014. *Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomstsstudie av vold i et livsløpsperspektiv.* Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, Oslo. Rapport 1/2014.

VEDLEGG: BESTEMMELSER OM VOLDTEKT I KAPITTEL 26 I STRAFFELOVEN 2005

§ 291. Voldtekt

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a. skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende adferd,
- b. har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen, eller
- c. ved vold eller truende adferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 292. Minstestraft for voldtekt til samleie mv.

Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 291 omfattet:

- a. innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,
- b. innføring av penis i fornærmedes munn,
- c. innføring av gjenstand i skjede- eller endetarmsåpning, eller
- d. dersom lovbryteren har fremkalt en tilstand som nevnt i § 291 bokstav b for å oppnå seksuell omgang.

§ 293 Grov voldtekt

Grov voldtekt straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291, 204 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov skal det særlig legges vekt på om

- a. den er begått av flere i fellesskap,
- b. den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte, eller
- c. den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbart sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 294 Grovt uaktsom voldtekt

Grovt uaktsom voldtekt straffes med fengsel inntil

6 år. Foreligger omstendigheter som nevnt i § 293, er straffen fengsel inntil 10 år.

§ 299 Voldtekt av barn under 14 år

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a. har seksuell omgang med barn under 14 år;
- b. får et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv, eller
- c. foretar kvalifisert seksuell handling med barn under 14 år.

§ 300 Minstestraft for voldtekt til samleie av barn under 14 år

Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 299 omfattet:

- a. innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,
- b. innføring av penis i fornærmedes munn,
- c. innføring av gjenstander i skjede- eller endetarmsåpning, eller
- d. innføring av penis inn i og mellom de store og små kjønnslepper.

§ 301 Grov voldtekt av barn under 14 år

Grov voldtekt av barn under 14 år straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i § 291, 294 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov, skal det særlig legges vekt på

- a. om den er begått av flere i fellesskap,
- b. om den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte,
- c. den fornærmedes alder på handlingstidspunktet,
- d. om det har skjedd gjentatte overgrep, eller
- e. om den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbart sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

POLITIET
KRIPOS

KRIPOS

Telefon 23 20 80 00, Desken 23 20 88 88
Postboks 2094 Vika, 0125 Oslo
E-post: kripos@politiet.no
Internett: www.politiet.no/kripos